

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Huisman, Hanneke

Kenmerk

Z.22.386046 / D.23.1611956

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Raadsvoorstel PvA Bestrijding Invasieve exoten
gemeente Heerenveen 2023-2027

Onderwerp

Plan van aanpak bestrijding Invasieve exoten 2023-2027

Voorgesteld besluit

1. het Plan van aanpak Invasieve exoten gemeente Heerenveen 2023-2027 vast te stellen
2. de benodigde structurele middelen vanaf 2024 mee te nemen in de integrale afweging bij de Perspectiefnota 2023
3. voor de uitvoering in 2023 eenmalig een aanvullend bedrag van 60.000,- beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserve
4. de bijgevoegde begrotingswijziging 2023 vast te stellen
5. in te stemmen met een pilot chemische bestrijding Aziatische Duizendknoop

Inleiding

Invasieve exoten vormen een toenemend probleem voor de openbare ruimte. Ze kunnen schadelijk zijn voor natuur, volksgezondheid, veiligheid, economie en kwaliteit openbare ruimte. Voor bepaalde soorten geldt een wettelijke verplichting om te bestrijden. Andere soorten vragen om aanpak om risico's op schade, op openbaar en particulier terrein, te beperken. De bestrijding van invasieve exoten is een langdurig proces. Daarom is het van belang de in 2019 ingezette aanpak voort te zetten. Het wordt daarmee een structureel onderdeel van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Met actieve bestrijding en maatwerk willen we voorkomen dat het probleem in de toekomst tot nog hogere kosten leidt.

In 2019 is gestart met bestrijding van exoten op land en water, aan de hand van het PvA 2019 - 2022. Hiervoor heeft de raad destijds eenmalig budget beschikbaar gesteld. In bijgevoegd PvA is deze aanpak geëvalueerd, geactualiseerd en is de gewenste aanpak voor de komende jaren bepaald. Tevens zijn de verwachte kosten tot 2027 in beeld gebracht. We stellen voor om de in 2019 ingestoken weg te blijven volgen, volgens dit plan van aanpak, en de benodigde middelen voor structureel beheer beschikbaar te stellen.

Beoogd effect

1. Beheersing Invasieve exoten: bestrijding en voorkomen van verspreiding. Beperken van schade aan natuur, volksgezondheid, veiligheid, economie en kwaliteit openbare ruimte.
2. Voldoen aan Europese, landelijke en provinciale Wet- en regelgeving
3. Kennis vergroten en ervaring opdoen met bestaande en innovatieve bestrijdingsmethodes

4. Opname in structureel beheer met beschikbaarheid van structurele financiële middelen

Argumenten

We zien dat de overlast door invasieve exoten steeds meer toeneemt, op land maar met name in water. Bestrijding van invasieve exoten is echter een lastig probleem waar, ondanks vele onderzoeken, nog geen effectieve oplossingen voor zijn gevonden. Volledig onder controle krijgen is op korte termijn niet haalbaar. Het uitgangspunt van het plan van aanpak is daarom het beheersbaar houden van aanwezige en nieuwe soorten en ervaring opdoen met bestrijdingsmethodes. Daarmee zijn we in 2019 gestart en het is van belang deze aanpak ook komende jaren te volgen.

Het plan van aanpak betreft bestrijding of beheersing van acht geïntroduceerde invasieve exoten. Dit betreft plantensoorten op land en in water. Zie plan van aanpak voor soorten. Zeven daarvan staan momenteel op de Europese Unielijst van te bestrijden soorten en/of op de provinciale zorgsoortenlijst. De Aziatische Duizendknoop staat nog niet op de Unielijst vanwege gebrek aan draagvlak bij de lidstaten omdat de bestrijding tot hoge beheerkosten zou leiden. Het ministerie van LNV heeft de soort wel voorgedragen om op de lijst op te nemen. Gezien de schade die deze soort kan aanrichten nemen we deze wel in onze aanpak mee. We volgen de ontwikkelingen ten aanzien van de Unielijst en provinciale zorgsoortenlijst en monitoren op nieuwe soorten in Heerenveen.

We hebben er in 2019 voor gekozen om provinciaal beleid niet af te wachten omdat we verwachten dat de kosten en schade bij langer wachten op zullen lopen. De ervaringen van afgelopen jaren laten zien dat bestrijding maatwerk op locatie- en soortniveau vraagt. Dit conflicteert niet met de hoofdlijnen van provinciaal of rijksbeleid.

Uit de evaluatie van de aanpak van afgelopen jaren volgt dat sommige methodes zeer effectief zijn, andere zorgen voor een stilstand of afname in groei en op sommige locaties moeten we andere methodes uitproberen. Het is daarbij maatwerk per type locatie, per soort exoot en per methode. Effectief gebleken methodes zijn bijvoorbeeld niet overal toepasbaar. Het plan van aanpak geeft hierin richting per exoot en er zijn nieuwe methodes voorgesteld. De voorgestelde bestrijdingsmethodes zijn ook toepasbaar op nieuwe soorten.

De insteek van het plan van aanpak 2019-2022 was de uitvoering van eenmalige grootschalige maatregelen en vervolgens overgaan op jaarlijks monitoren. Op die basis is eenmalig budget verstrekt. Op een aantal locaties heeft die aanpak inderdaad gewerkt. De conclusie van de evaluatie en actualisatie is echter dat bestrijding en vooral het voorkomen van verdere verspreiding structurele inzet blijft vragen. Om deze reden vragen we om een structureel budget beschikbaar te stellen en de hoogte daarvan in 2027 te evalueren en zo nodig bij te stellen.

Risico's of kanttekeningen

Onvoorspelbaarheid

De benodigde tijd, capaciteit, kosten en effectiviteit van de bestrijding zijn moeilijk te voorspellen. Als gevolg van klimaatverandering (warme zomers), verdere verspreiding, lastige bestrijding ed. is het de verwachting dat meer invasieve soorten zich gaan vestigen. Waardevol is dat we al een aantal jaren ervaring op hebben kunnen doen met de bestrijding van meerdere soorten. De evaluatie van het plan van aanpak biedt ons daardoor een richtlijn wat betreft inzet en kosten. Het is van belang dit periodiek te evalueren en bij te stellen.

Voorstel pilot chemische bestrijding Aziatische Duizendknoop

Uit de evaluatie van de aanpak 2019-2022 volgt dat er locaties met Aziatische Duizendknoop zijn, waar de gangbare bestrijdingsmethodes niet toepasbaar zijn en waar wel een groot risico op schade is. Dat betreft schade aan eigendom van derden met risico op aansprakelijkheidsstelling. Chemische bestrijding is hier mogelijk wel een oplossing. We willen een pilot met chemische bestrijding (i.c.m. maaien) uitvoeren op 1 locatie met Aziatische Duizendknoop om te onderzoeken of dit een oplossing kan zijn voor locaties waar andere methodes niet mogelijk zijn. De toepassing van glyfosaat om Aziatische Duizendknoop te

bestrijden is als uitzondering toegestaan binnen het landelijk verbod op het gebruik van Glyfosaat. Chemische bestrijding met Glyfosaat is echter niet toegestaan binnen ons gemeentelijk beleid en conflicteert met onze ambities ten aanzien van duurzaamheid. We vragen daarom om een uitzondering te maken voor de betreffende locatie en in te stemmen met een pilot chemische bestrijding, gedurende de looptijd van het plan van aanpak. In 2027 wordt de pilot geëvalueerd.

Kosten

Voor de periode 2023-2027 zijn de verwachte kosten berekend. De verwachte kosten voor bestrijding betreffen €106.288,- per jaar. Vanwege de onvoorspelbaarheid van de problematiek echter met het voorbehoud om in 2027 het benodigde bedrag te heroverwegen, gekoppeld aan een actualisatie van het plan van aanpak 2023-2027 en de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027.

Derden

Niet alle partijen/grondeigenaren/beheerders binnen de gemeente Heerenveen zijn in gelijke mate actief ten aanzien van bestrijding van invasieve exoten. Veel exoten zijn verspreid door grondverzet, dumpen van tuinafval of bijvoorbeeld het legen van aquaria. Daarin ligt een risico ten aanzien van de effectiviteit van de gemeentelijk bestrijding. Communicatie en afstemming is daarom van belang om Invasieve exoten niet alleen in de openbare ruimte maar in de hele gemeente terug te dringen. Communicatie, kennisdeling en afstemming maakt ook onderdeel uit van het provinciaal beleid Invasieve exoten.

Budget 2023

Voor de bestrijding in 2023 is een incidenteel budget beschikbaar van €50.000,-. Dit budget is niet voldoende om alle bestrijdingsmethodes uit te kunnen voeren in 2023. Een deel van de beheermaatregelen wordt via de afdeling Realisatie en Wijkbeheer uitgevoerd en betreft uren. Dit kan in 2023 een overschrijding van het beheerbudget tot gevolg hebben.

Communicatie en participatie

We gaan actief inzetten op bewustwording van inwoners, door te communiceren over de risico's van invasieve exoten en het voorkomen van verspreiding. Via de website, social media en bewonersbrieven gaan we nog meer informeren over specifieke soorten, mogelijke bestrijdingsmethodes in eigen tuin en de gewenste afvoermethodes. Voor vragen zijn de wijkteams bereikbaar. Er wordt met andere terreinbeheerders afgestemd over de bestrijding van invasieve exoten. Invasieve exoten zijn een aandachtspunt in contracten met aannemers/derden bij beheer en ontwikkelprojecten.

Financiën

2023

Voor 2023 is er extra budget van €60.000,- nodig voor de bestrijding van de invasieve exoten. Voorgesteld wordt om eenmalig €60.000,- ten laste van de algemene reserve beschikbaar te stellen, dit heeft gevolgen voor het beschikbare weerstandsvermogen dat hiermee afneemt. Het totale budget voor de bestrijding van invasieve exoten komt hiermee op €110.000,- in 2023.

2024-2027

De benodigde structurele middelen van €110.000,- per jaar vanaf 2024 worden meegenomen in de integrale afweging bij de meerjarenplanning (Perspectiefnota 2023)

Bijlagen

1. Plan van aanpak bestrijding invasieve exoten gemeente Heerenveen 2023-2027
2. Begrotingswijziging 2023 Invasieve exoten

